

nkrf

4/23

Årgang 78

kontroll & revisjon

Les mer om:

- *Leverandører til det offentlige – egenskaper ved leverandører og sårbarheter som kan utnyttes*
- *30 år med lovpålagt forvaltningsrevisjon – utvalgte minner og refleksjoner fra 27 av dem*
- *Kronikk: Hvorfor trenger revisor et godt omdømme?*

- 2 75 år siden**
Bjørn Bråthen
- 3 På vakt for fellesskapets verdier inn i vår felles framtid**
Styreleder Per Olav Nilsen, NKRF
- 4 Leverandører til det offentlige – egenskaper ved leverandører og sårbarheter som kan utnyttes**
Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretnings-senter (NTAES)
- 8 30 år med lovpålagt forvaltningsrevisjon – utvalgte minner og refleksjoner fra 27 av dem**
Lars Normann Mikkelsen, seniorrådgiver i Oslo kommune, Kommunerevisjonen, tidligere revisjons-sjef, revisjonsrådgiver, avdelingsdirektør og oppdragsansvarlig samme sted.
- 11 Hvorfor trenger revisor et godt omdømme?**
Karen Kvalevåg, administrerende direktør i Revisorforeningen
- 13 Hvordan møtes det stadig økende kravet til informasjonssikkerhet i Drammen kommune?**
Svein Hilding Aasen, virksomhetsleder IKT i Drammen kommune
- 15 Staten overser regelbrudd på selvkost og statsstøtte**
Svein Kamfjord, direktør i Samfunnsbedriftene Avfall og ressurs
- 17 NKRFs årsmøte 2023 – sammen mot felles mål**
Bjørn Bråthen, seniorrådgiver i NKRF
- 20 Hva skjer?**
De første anbefalingene for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene er fastsatt
NKRF deltar på Arendalsuka 2023
Forslag til nye regler om bærekraftsrapportering
Nye notater fra GKRS
- 22 Nytt om navn**
Artikkelpriisen 2022
Per Olav Nilsen er utnevnt til æresmedlem i NKRF
Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet og Viken kontrollutvalgssekretariat
Rogaland revisjon IKS
NKRFs hederstegn i sølv med diplom gikk til ...

75 år siden...

Av Bjørn Bråthen

IKommunerevisoren nr. 5/1948 ble det viet stor plass til Justisdepartementets rundskriv *Den kommunale revisjon. Fylkesmennes tilsyn med og veiledning i kommunale regnskaps- og revisjonsforhold*. Fra rundskrivets innledning siteres:

Ved lover nr. 8 og nr. 9 av 28. juni 1946 ble den revisjonsordning som var gjennomført under okkupasjonen, opphevet med virkning fra 1. oktober s. å., og revisjonen ble fra samme tid på ny lagt til kommunene slik som bestemt i kommunelovens §§ 44 og landkommunelovens § 89. Det ble dog gjort en tilføyelse (en endring i) disse bestemmelser: Ved de nye §§ 44 a i disse lover ble det åpnet adgang for fylkesmannen til å bestemme at to eller flere kommuner skal ha felles revisjon. (min understrekning)

Videre heter det:

En kommunerevisor er en kommunal tjenestemann som – etter den instruks som er fastsatt for ham – utfører sitt arbeid som tilsynsorgan på vegne av kommunestyret (fylkestinget, herreds-, by- eller soknestyret) eller representantskap og styre i et interkommunalt selskap.

Hans oppgave er å påse at regnskapsføringen er riktig og svarer til de disposisjoner som foretas, og at disse disposisjoner er hjemlet i gyldig vedtak av rette

myndighet. Han skal også kontrollere (revidere kritisk) de økonomiske disposisjoner som foretas. Det ligger dog utenfor hans oppgave å vurdere hensiktsmessigheten av de vedtak som besluttede organer gjør. Det er de utførende kommunale myndigheter og tjenestemenn han skal føre tilsyn med.

Fylkesrevisor er en fylkeskommunal tjenestemann og har med de fylkeskommunale regnskaper å gjøre. Lovgivningen legger ikke noen rett eller plikt til fylkesrevisor (eller fylkesrevisjonen) til å føre noe tilsyn med revisjonen i herreds- og bykommunene. En annen sak er at fylkesmannen kan og bør bruke fylkesrevisor når han som statstjenestemann gir veiledning i eller fører tilsyn med kommunale regnskaps- og revisjonsforhold. I så fall handler fylkesrevisor etter oppdrag fra fylkesmannen.

Det er fra lovgivningens side ikke noe til hinder for at en fylkeskommune og en eller flere kommuner innen fylket blir enig om at fylket tilsetter en distriktsrevisor (til å utføre revisjonen i disse kommuner) som fylkesrevisor eller at revisjonen i en kommune utføres av fylkesrevisor eventuelt sammen med en annen revisor. En slik ordning kan i visse tilfelle være praktisk og hensiktsmessig.

Av Styreleder **Per Olav Nilsen**, NKRF

På vakt for fellesskapets verdier inn i vår felles framtid

Det er sommer. Det er ferietid. Etter et travelt halvår for alle som står på vakt for fellesskapets verdier.

Dessuten har vi lagt årsmøtet og Fagkonferansen bak oss. Tillitsvalgte for neste periode er valgt, og som gjenvalgt styreleder vil jeg benytte anledningen til å takke for tilliten. Det er en stor ære å få lov til å lede arbeidet med kontroll og revisjon i kommunene.

Det viktigste er den jobben vi alle gjør til daglig, og det er det som danner grunnlaget for den jobben NKRF gjør på vegne av medlemmene.

Vi skal fortsette som før, men vi skal også tenke nytt, stille spørsmål ved måten vi jobber på, og se etter nye løsninger. Etter en omfattende strategiprosess ble NKRFs strategi vedtatt på årsmøtet i 2021 – og årsmøtet i år vedtok å videreføre denne strategien. Ikke for at vi ikke skal tenke nytt, men fordi strategien danner et godt grunnlag for den jobben vi skal gjøre framover.

Selv om strategien står fast, kan tiltakene endres i takt med terrenget. Målet er alltid det samme: Vi skal være på vakt for fellesskapets verdier – og vi skal gjøre den jobben bedre og bedre år for år.

Samfunnet er i endring hele tida, og dermed endrer samfunnets behov seg også – noe som får konsekvenser for kontroll og revisjon.

Målet er alltid det samme: Vi skal være på vakt for fellesskapets verdier – og vi skal gjøre den jobben bedre og bedre år for år.

Et eksempel er bærekraft og bærekraftsrapportering. Norge har forpliktet seg til å kutte klimautslipp med minst 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990. For å kunne måle hvordan vi gjør det på dette området, er det viktig at det rapporteres på en troverdig og sammenlignbar måte.

EUs direktiv om bærekraftsrapportering skal implementeres i norsk lov. Verdipapirlovutvalget har lagt fram en utredning om hvordan dette kan gjøres, og denne utredninga er nå på høring.

Kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskap m.fl. er foreløpig unntatt fra kravet om bærekrafts-

rapportering. Kommunale aksjeselskap og samvirkeforetak kan imidlertid omfattes hvis de er store nok.

Vi skal ikke se bort fra at dette kan endre seg. Ja, vi bør egentlig gå ut fra det. Hvis Norge skal nå sine internasjonale forpliktelser, er vi også avhengig av at offentlig sektor reduserer sine klimagassutslipp – og at vi kan ha en etterprøvbar rapportering om hvordan vi ligger an for å nå bærekraftsmålene.

Dessuten må vi gå ut fra at mange kommuner og andre innfører bærekraftsrapportering på frivillig basis. Da må kommunal kontroll og revisjon være på tilbudsida, og vi må kunne bidra til attestasjon av bærekraftsrapporter. I sin tur vil det kunne bidra til at slike rapporter får en høyere status.

Dette skal vi fokusere på i arbeidet med å nå vårt strategiske mål om å bidra til økt kvalitet i bærekraftsrapportering i offentlig sektor.

Dette har også med tillit og omdømme å gjøre. Hvis vi kan bidra til at kommuner og fylkeskommuner når sine mål, også på andre områder enn det rent regnskapsmessige, blant annet ved uavhengig vurdering av bærekraftsrapporter, vil det kunne bidra til at vi endrer oss i takt med tidens krav og viser at ryktet om revisor-yrkets snarlige død er betydelig overdrevet. Bekreftelser av annet enn regnskap krever også tillit og uavhengighet.

NKRFs medlemmer består av sekretariat for kontrollutvalg, og revisjonsvirksomheter - der det er både regnskapsrevisorer og forvaltningsrevisorer. Det er egentlig en kompetansemessig gullgrube.

Etter hvert som søkelyset på bærekraft øker, vil flere kontrollutvalg bestille forvaltningsrevisjoner om bærekraft. Det vil kreve mye av sekretariatet og de rådene de gir til kontrollutvalgene og i dialogen med revisjonen.

Regnskapsrevisorer og forvaltningsrevisorer kan samarbeide og dra nytte av hverandres kompetanse. Kompetanse om revisjon og regnskap kombinert med god metodebruk innen forvaltningsrevisjon, vil kunne gi mye kunnskap om statusen på bærekraftsarbeidet i kommunal sektor.

Til beste for fellesskapets verdier og vår felles framtid. God sommer! ●

Leverandører til det offentlige – egenskaper ved leverandører og sårbarheter som kan utnyttes

Med årlig innkjøp på 650 milliarder kroner¹, er det offentlige en attraktiv oppdragsgiver. Offentlige virksomheter har en betydelig påvirkningskraft, og har et særlig ansvar for å sikre ryddige forhold i norsk arbeidsliv og hindre lovbrudd i sine anskaffelser.

Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretnings-senter (NTAES) har i rapporten «Leverandører til det offentlige» kartlagt og beskrevet egenskaper ved de leverandører til det offentlige som har begått økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet eller er ilagt administrativ sanksjon eller forvaltningsvedtak fra en av kontrolletatene.

I denne artikkelen oppsummeres noen av funnene. Rapporten har som formål å gi beslutningsstøtte for forebyggende tiltak mot økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet. I tillegg kan rapporten gi oppdragsgivere et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere eventuell avvisning av leverandører i en offentlig anskaffelsesprosess. Rapporten er tilgjengelig på www.ntaes.no.

Anskaffelser som forebygger kriminalitet

Offentlige anskaffelser reguleres gjennom anskaffelsesloven og tilhørende forskrift.² Som et ledd i arbeidet med å forebygge økonomisk kriminalitet er det i forskriften bestemmelser som angår avvisning av leverandører. Bestemmelsene skal sørge for like konkurransevilkår for leverandørene og sikre at offentlige midler brukes på en fornuftig måte. Avvisningsmulighetene til oppdragsgiver har stor nytteverdi for å sikre like konkurransevilkår. Når lovlidige virksomheter vinner anbud bidrar dette til forebygging av økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Når lovlidige virksomheter vinner anbud bidrar dette til forebygging av økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Analysen

Oppdraget til NTAES var å kartlegge og beskrive egenskaper ved leverandører til det offentlige som har begått økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet, eller som var ilagt administrative sanksjoner eller forvaltningsvedtak fra en eller flere av kontrolletatene³.

Det ble hentet informasjon fra Leverandør-databasen (LDB) og Database for offentlige innkjøp (Doffin) for perioden 2015–2020. Datagrunnlaget er avgrenset til leverandører som har leveranser over 500 000 kroner til sammen i perioden. Dette har gitt en oversikt over 43 887 leverandører, som har levert varer og tjenester til det offentlige for mer enn 1 000 milliarder kroner⁴ i perioden.

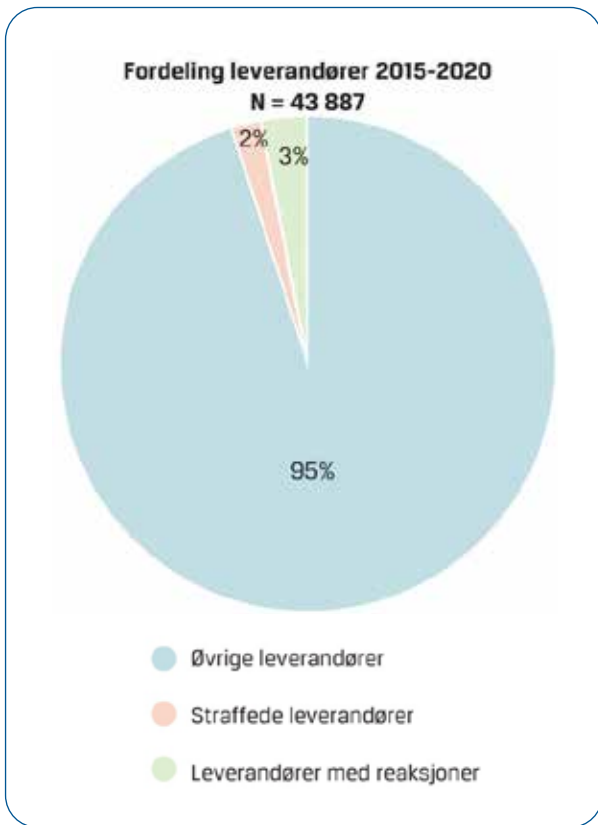
For å identifisere leverandører som har rettskraftig dom eller vedtatt forelegg for økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet, er uttrekket fra LDB og Doffin sammenstilt med politiets straffesaksregister (STRASAK).

1 Regjeringen (2022). Nå kommer Norgesmodellen.

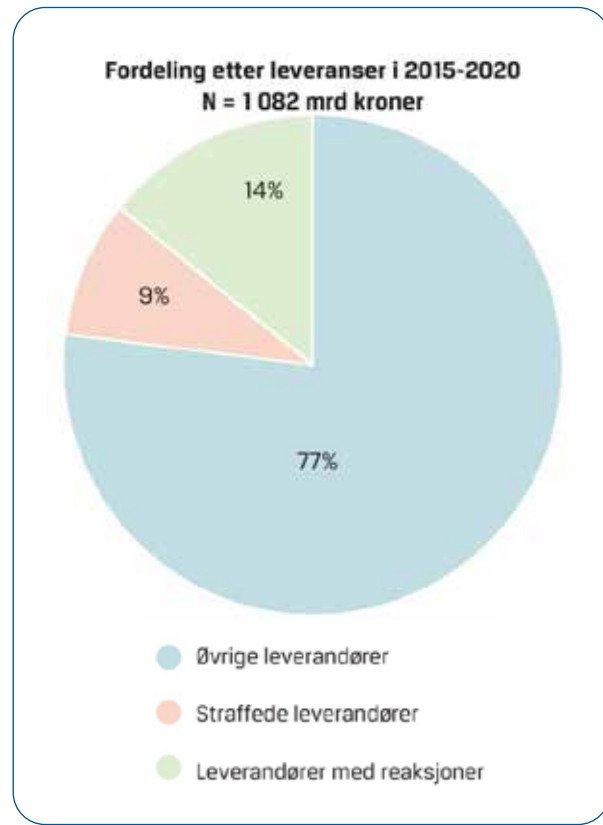
2 Anskaffelsesloven. (2016). *Lov om offentlige anskaffelser* (LOV-2016-06-17-73). Lovdata. Se også Anskaffelsesforskriften (2016). *Forskrift om offentlige anskaffelser* (FOR-2016-08-12-974). Lovdata.

3 Politiet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og Tolletaten

4 Det er differanse mellom summen som oppgis av regjeringen (se fotnote 1) og summen som NTAES kom frem til i dette datagrunnlaget. Dette skyldes at det i flere tilfeller ikke kunngjøres vinner av anbudet i Doffin, samt avgrensninger i NTAES' datagrunnlag.

Figur 1 Antall leverandører 2015–2020

Figur 2 Utbetalinger 2015–2020

Leverandører som er ilagt strenge administrative sanksjoner eller forvaltningsvedtak, er identifisert ved å sammenstille uttrekket fra LDB og Doffin med informasjon om ilagte aktuelle vedtak fra Skatteetaten, Arbeidstilsynet og Nav.

Leverandører som har vært mistenkt for lovbrudd knyttet til anskaffelser er identifisert gjennom anmeldelser fra kontrolletatene, forhold som er under etterforskning, samt rapporteringer om mistenkelige transaksjoner etter hvitvaskingsloven. De tre kategoriene er gjensidig utelukkende.

Leverandører – straff, reaksjoner og mistanke

Datagrunnlaget med de tre kategoriene – straffede leverandører, leverandører med reaksjoner, og mistenkte leverandører – er deretter analysert for å gi oversikt over blant annet hvilke bransjer de er tilknyttet, hvor mange oppdragsgivere de har, og hvor i landet de leverer varer og tjenester. I det følgende trekkes noen av hovedfunnene fra analysen frem.

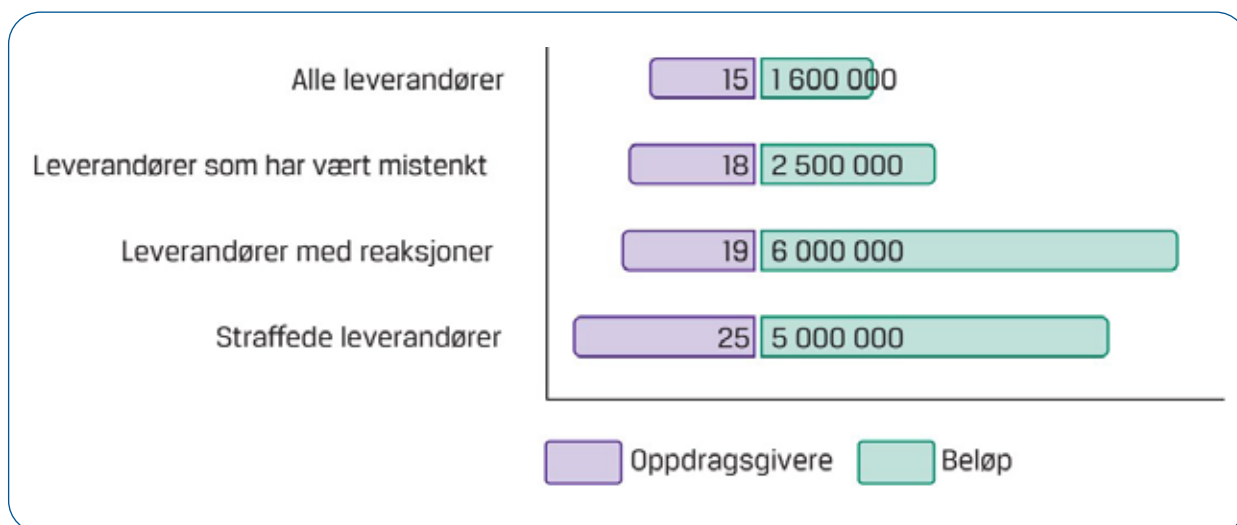
Virksomhetsstørrelse og oppdragsstørrelse

Analysen viser at leverandører som er straffet, har mottatt reaksjoner fra kontrolletatene, eller har vært mistenkt for lovbrudd, har flere oppdragsgivere og større oppdrag enn gjennomsnittet av hele utvalget.

Analysen viser at leverandører som er straffet, har mottatt reaksjoner fra kontrolletatene, eller har vært mistenkt for lovbrudd, har flere oppdragsgivere og større oppdrag enn gjennomsnittet av hele utvalget.

I perioden 2015–2020 har 687 leverandører blitt straffet for økonomisk kriminalitet eller arbeidslivskriminalitet, og 1 360 leverandører har fått reaksjoner fra kontrolletatene. Av antallet leverandører utgjør disse gruppene en andel på fem prosent (se figur 1). Dersom man ser på leveranser målt i kroner er bildet annerledes: da er 23 prosent av leveransene fra leverandører som er straffet eller som har fått reaksjoner (se figur 2).

I utvalget er det flest små leverandører. Andelen straffede leverandører, leverandører med reaksjoner og leverandører som har vært mistenkt for lovbrudd er imidlertid høyest for store leverandører.

Figur 3 Gjennomsnittlig antall oppdragsgivere og gjennomsnittlig beløp for leverandørene. Beløpet angir gjennomsnittlig totalleveranse per oppdragsgiver.

De straffede leverandørene har levert varer og tjenester for 32 millioner kroner per år. Gjennomsnittet for hele utvalget er 6 millioner kroner. Også leverandører som har fått reaksjoner fra kontrollstatene har levert for mer enn gjennomsnittet, med 24 millioner kroner per år.

Bransjer

Bygge- og anleggsvirksomhet er den største bransjen i utvalget, både etter utbetaling og målt i antall leverandører. Bransjen er tett etterfulgt av bransjen for varehandel og reparasjon av motorvogner. Disse bransjene har flest straffede leverandører.

I tillegg er bygge- og anleggsvirksomhetsbransjen der flest leverandører har vært mistenkt for lovbrudd, og har mottatt flest reaksjoner fra kontrollstatene. Dette er også en bransje med høyt kontrollfokus.

I bransjen for varehandel og reparasjon av motorvogner er leverandørene blant de som har mottatt flest reaksjoner fra kontrollstatene og der flest har vært mistenkt for lovbrudd.

Bransjen for faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting er den tredje største leverandøren til det offentlige. Leverandører i denne bransjen er også blant de med flest straffede, og blant de der flest har vært mistenkt for lovbrudd. Leverandørene har imidlertid ikke mottatt mange reaksjoner fra kontrollstatene. Dette kan indikere lavt kontrollfokus i denne bransjen eller at lovbruddene i bransjen ikke egner seg for forvaltningsmessige reaksjoner.

En tredel av anskaffelsene, målt etter utbetaling, er i bransjene bygge- og anleggsvirksomhet og om-

setning og drift av fast eiendom. Eiendom har over en lang periode vært ettertraktet som investeringsobjekt. Hvitvasking av utbytte gjennom eiendomsmarkedet er attraktivt grunnet høy prisstigning og mulighet for flytting av stort utbytte.⁵ Leverandører i bransjen omsetning og drift av fast eiendom er blant leverandørene med høyest andel mistenkte, for små, mellomstore og store leverandører. En utleiekontrakt med en offentlig etat kan gi et skinn av seriøsitet og bidra til annerkjennelse av virksomheten.

Politiet og kontrollstatenes prioriteringer påvirker hvor det gjennomføres kontroll. I enkelte bransjer er kontrollfokus høyere, hvilket kan medføre skjevheter i utvalget.

Antall oppdragsgivere

Straffede leverandører har i gjennomsnitt hatt 25 unike oppdragsgivere, der totalleveransen per oppdragsgiver i perioden 2015–2020 i snitt var 5 millioner kroner.

Leverandører med reaksjoner har i gjennomsnitt hatt 19 oppdragsgivere, der totalleveransen per oppdragsgiver i snitt var 6 millioner kroner.

Leverandører som har vært mistenkt for lovbrudd har i gjennomsnitt hatt 18 oppdragsgivere, der totalleveransen per oppdragsgiver i snitt var 2,5 millioner kroner.

Til sammenligning er gjennomsnittet for hele utvalget at leverandørene har hatt 15 oppdragsgivere, der summen av leveranser per oppdragsgiver i snitt var 1,6 millioner kroner.

Leverandører som er straffet, med reaksjoner eller har vært mistenkt for lovbrudd har i snitt flere opp-

⁵ En stor del av eierskapene i en undersøkelse fra Transparency International Norge, kunne knyttes til virksomheter registrert i land med høy grad av hemmelighet og virksomheter med kompliserte eierstrukturer. Enkelt personer var registrert med straffesaker. Se Transparency International Norge. (2021). Hvem eier Oslo? Hvitvaskingsrisiko i eiendomsmarkedet? Se også NTAES. (2020). Arbeidslivskriminalitet. Situasjonsbeskrivelse 2020 og Økokrim. (2020). Trusselvurdering 2020

Til sammenligning er gjennomsnittet for hele utvalget at leverandørene har hatt 15 oppdragsgivere, der summen av leveranser per oppdragsgiver i snitt var 1,6 millioner kroner.

dragsgivere med større leveranser enn gjennomsnittet for hele utvalget. I snitt leverer straffede leverandører for beløp som er fem ganger høyere enn andre leverandører. Halvparten i denne gruppen har i tillegg vært mistenkt for flere lovbrudd.

Leverandører med reaksjoner har i gjennomsnitt færre unike oppdragsgivere, men leverer varer og tjenester til høyere beløp per oppdragsgiver sammenlignet med alle grupper i figur 3 på forrige side. Dette kan skyldes overrepresentasjon av reaksjoner i denne gruppen leverandører.

Geografisk nedslagsfelt

Store leverandører har størst geografisk nedslagsfelt. Straffede leverandører i dette segmentet har i gjennomsnitt hatt 73 ulike oppdragsgivere og har levert til de samme oppdragsgiverne over flere år. Store leverandører med reaksjoner har i gjennomsnitt 42 oppdragsgivere, mens det gjennomsnittlige antallet oppdragsgivere for alle store leverandører er 34.

Dette betyr at straffede leverandører og leverandører med reaksjoner i gjennomsnitt har hatt flere ulike oppdragsgivere, og med dette større geografisk nedslagsfelt, enn hele utvalget. Enkelte leverandører har hatt flere hundre oppdragsgivere over hele landet. Disse leverandørene har straffbare forhold som hovedsakelig gjelder brudd på arbeidsmiljøloven og er tilknyttet virksomheten, ikke personer.

Virkemidler for oppdragsgivere

For offentlige oppdragsgivere er avvisningsreglene i anskaffelsesregelverket et utgangspunkt for å kunne avvise leverandører som ut fra regelverket ikke skal vinne anbud fra det offentlige. For å kunne bruke avvisningsreglene er ulike kilder til informasjon tilgjengelig.

Egenerklæringsskjemaet som fylles ut av leverandører gir en foreløpig dokumentasjon på om leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene. Selv om ikke oppdragsgiver plikter å kontrollere om opplysningene stemmer, er det en mulighet for å se om leverandøren faktisk oppfyller kvalifikasjonskravene. At dette ikke blir kontrollert innebærer at leverandørens egenerklæring legges til grunn som en «sannhet».

Det er mulig for oppdragsgiver, etter anskaffelsesregelverket, å etterspørre politiattest av både virksomhet og nøkkelpersoner. Politiattesten vil vise om virksomheten, eller dens nøkkelpersoner, er kjent skyldig i straffbare forhold som angår den yrkesmessigeandel.

Ved å gjøre søk i eInnsyn kan oppdragsgiver få innsyn i offentlige dokumenter, postjournaler og andre offentlige dokumenter. Ved å innhente eBevis kan oppdragsgiver få tilgang til firmaattest, informasjon om konkurs, regnskap og restanser på skatt og merverdiavgift i tilnærmet sanntid. Dette er relevant informasjon i forbindelse med vurdering av mulig avvisning av en leverandør. I 2020 var det kun 120 offentlige oppdragsgivere som innhentet eBevis.

Gjennomgang av virkemidlene viser at det er flere muligheter for en oppdragsgiver til å innhente informasjon om leverandører. Politiattest sier noe om fortiden, mens eBevis gir anledning til å sjekke hvordan nåsituasjonen er. Dokumentasjonen som er tilgjengelig gjør det mulig å kontrollere om informasjonen leverandørene selv oppgir er korrekt. Analysen viser imidlertid at oppdragsgivere i liten grad benytter grad informasjonskildene som er tilgjengelig.

Sårbarheter som kan utnyttes

Anskaffelsesregelverket er komplisert og stiller høye krav til den som forvalter det. Intervjuer og innhentet informasjon viser også at regelverkets intensjon om å bekjempe økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet er vanskelig å etterleve i praksis. Regelverket hviler i stor grad på skjønsmessige vurderinger. Analysen viser at:

- Oppdragsgivere i liten grad benytter tilgjengelige informasjonskilder.
- Informasjon om kontrolletatens reaksjoner er vanskelig eller ikke tilgjengelig for oppdragsgiverne.
- Egenerklæringsskjema er i de fleste tilfeller eneste vurderingsgrunnlag.
- Sårbarheten er større dersom dokumentasjon må innhentes fra utlandet.

Sårbarhetene kan utnyttes av leverandører som skulle blitt vurdert for avvisning, og kan derfor urettmessig bli tildelt oppdrag. Dersom offentlige oppdragsgivere ikke identifiserer virksomheter som skal vurderes for avvisning, kan virksomheter fortsette å øke sin legitimitet gjennom å bli tildelt offentlige oppdrag. ●

Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningscenter (NTAES)

er et samarbeid mellom politiet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og Tolletaten i arbeidet mot økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet. NTAES utarbeider nasjonale analyse- og etterretningsprodukter som beslutningstøtte for politiet og kontrolletatene.

Av **Lars Normann Mikkelsen**, seniorrådgiver i Oslo kommune, Kommunerevisjonen, tidligere revisjonssjef, revisjonsrådgiver, avdelingsdirektør og oppdragsansvarlig samme sted.

30 år med lovpålagt forvaltningsrevisjon – utvalgte minner og refleksjoner fra 27 av dem

Forvaltningsrevisjon ble lovpålagt gjennom ny kommuneloven i 1992 med iverksettelse 1. januar 1993. Det var gjennomført noe forvaltningsrevisjon før det, men lite systematisk og i begrenset omfang.

Da jeg våren 1996 vurderte å skifte jobb, hadde jeg ikke hørt om forvaltningsrevisjon og knapt ofret kommunal revisjon en tanke. Men så dukket det opp en stillingsannonse som jeg tente på.

Pionertiden – forvaltningsrevisjon hva da?

Kommunerevisjonen i Oslo skulle utvide Avdelingen for forvaltningsrevisjon med en seksjon II og søkte en revisjonssjef til å lede den. 1. september samme år begynte jeg i Kommunerevisjonen med en tittel jeg syntes var fjong, stort kontor og tre medarbeidere. Jeg tenkte jeg skulle bli i tre år.

Avdeling for forvaltningsrevisjon hadde dermed to seksjoner og tilsammen ni som jobbet med forvaltningsrevisjon. Kommunerevisjonen hadde ytterligere ca. 60 ansatte fordelt på en romslig administrasjonsavdeling som brukte mye tid på å kopiere, distribuere og arkivere alle papirdokumentene som strømmet inn og ut, to mindre avdelinger for henholdsvis granskning/misligheter og IT-revisjon, og en stor avdeling for regnskapsrevisjon. Avdeling for regnskapsrevisjon hadde rundt 40 ansatte fordelt på sju seksjoner.

Per-Jarle Stene var revisjonssjef for Avdeling for forvaltningsrevisjon, Seksjon I. Han hadde de foregående årene ledet et arbeid med å omsette kommunelovens bestemmelser om forvaltningsrevisjon til en intern metodehåndbok, rekruttere personer med annen kompetanse enn den tradisjonelle revisorens og gjennomføre forvaltningsrevisjoner.

Høsten 1996 fortsatte rekrutteringsarbeidet slik at vi året etter ble tolv personer i avdelingen fordelt likt på de to seksjonene. Vi hadde da økonomer, kommunalkandidat og samfunnsvitere i avdelingen.

Oppbyggingen av forvaltningsrevisjonskapasiteten skjedde parallelt med tilsvarende i Riksrevisjonen, men noe i forkant av de fleste kommunale revisjonsenheter.

Grønnskollinger i arbeid

Vi var alle grønnskollinger på dette nye revisjonsfeltet. Noen hadde annen yrkeserfaring, f.eks. fra konsulent-

virksomhet eller forskning, men den var jo bare delvis relevant. En god del kom mer eller mindre rett fra utdanning. Gjennomsnittsalderen i avdelingen i Oslo må ha vært rundt 30 år, selv var jeg 37.

Regnskapsrevisorer stilte spørsmål ved kompetanse, innretning og undersøkelsers omfang. Noen mente vel de kunne gjort det bedre selv. Med delvis unntak for kontrollutvalgets medlemmer, var politikernes kunnskap om og etterspørsel etter forvaltningsrevisjon gjennomgående lav. Tilsvarende gjaldt langt på vei i administrasjonen.

Med delvis unntak for kontrollutvalgets medlemmer, var politikernes kunnskap om og etterspørsel etter forvaltningsrevisjon gjennomgående lav. Tilsvarende gjaldt langt på vei i administrasjonen.

Det var virksomhetsledere som mente de selv kunne avgjøre om en forvaltningsrevisjon skulle omfatte deres virksomhet, eller som mente de heller kunne plassere sine konsulentpregede problemstillinger hos Kommunerevisjonen. En daværende bydelsdirektør hevdet hardnakket, riktignok i en uformell samtale på restauranten Lorry, at Kommunerevisjonen ikke hadde innsynsrett ved forvaltningsrevisjon.

Vi måtte gjerne purre administrasjonen i flere runder før vi fikk svar fra aktører som kanskje ikke forstod at de faktisk måtte svare. Forvaltningsrevisjoner om annet enn den snevre økonomiforvaltningen, ble store, kostet mye og tok lang tid.

Prosjektporteføljen var begrenset og relativt smal. Det var undersøkelser om renterisiko, pengestrømmer, lager, internleveranser, bilkostnader, strategisk planlegging, årsplanlegging og årsberetninger.

Vi kunne den gang iverksette forvaltningsrevisjoner på egen kjøp og gjorde det i betydelig grad. I tillegg fikk vi noen innspill fra kontrollutvalget som resulterte i forvaltningsrevisjoner.

Mange små enheter, fokus på regnskapsrevisjon

Når vi på den tiden traff våre brødre og søstre fra kommunal revisjon i Norge på konferanser eller i andre sammenhenger, var det i stor grad regnskapsrevisorer vi møtte. Det var mest utpreget når ledere for revisjonsenheter kom sammen for å snakke om forvaltningsrevisjon. Da ble samtalen preget av at nesten alle var regnskapsrevisorer og at de fleste i liten eller ingen grad utførte forvaltningsrevisjon eller hadde annen erfaring med det.

Det var rundt 450 kommuner, og de fleste hadde egen kommunerevisor med eller uten medarbeidere. Vi i Oslo opplevde at vi hadde få å dele erfaringer med utenfor huset. Det var Riksrevisjonen, Hordaland, Trondheim, Rogaland/Stavanger og kanskje noen få til i Norge, og Göteborg og Stockholm.

Noen av oss drømte om at det skulle skje noe som medførte langt færre og større revisjonsenheter i Norge og med en helt annen fordeling av ressurser mellom regnskaps- og forvaltningsrevisjon.

Noen av oss drømte om at det skulle skje noe som medførte langt færre og større revisjonsenheter i Norge og med en helt annen fordeling av ressurser mellom regnskaps- og forvaltningsrevisjon. Her må det sies at NKRF var tidlig ute med etablering av forvaltningsrevisjonskomite, standard for forvaltningsrevisjon (1999), samlet veileder (2000, en delvis i 1995) og kvalitetskontroll.

I Oslo arbeidet vi videre med å vri ressursbruken over mot forvaltningsrevisjon og ikke minst få adgang til å ansette mer erfarne i seniorstillinger med bedre lønn. Sistnevnte var helt nødvendig i et meget tøft lokalt arbeidsmarked med en lang rekke store offentlige og private kunnskapsbedrifter.

Dette arbeidet ga etter hvert resultater, noe vi bl.a. kan takke daværende assisterende og konstituert kommunerevisor Reidar Enger, påfølgende kommunerevisor Frits Eriksen og toneangivende medlemmer av kontrollutvalget for.

«Lift off»

Noen år etter årtusenskiftet begynte det å bli mer dreis på sakene i Oslo. Vi hadde styrket oss med flere og til dels mer erfarne medarbeidere. Halvparten av ressursene gikk til forvaltningsrevisjon, ja noen år faktisk mye mer enn det. Produksjonen økte betydelig. Vi prøvde med større eller mindre suksess ut forvaltningsrevisjon på nye områder.

Så kom Murudsaken. En utro tjener hadde tilranet seg rundt 90 millioner fra daværende Undervisningsbygg Oslo KF. Det var ikke Kommunerevisjonen i Oslo som oppdaget det. Men vi hadde (heldigvis) gjennom en forvaltningsrevisjon et par år tidligere sagt tydelig fra om at det var risiko for misligheter på det aktuelle området i foretaket.

På grunnlag av Kommunerevisjonens og andres undersøkelser om Murudsaken og andre misligheter i Undervisningsbygg, vedtok bystyret i 2007 at Kommunerevisjonens regnskapsrevisjon skulle styrkes (igjen) uten at det gikk på bekostning av forvaltningsrevisjonen. Etter det har de to avdelingene for forvaltnings- og regnskapsrevisjon begge hatt drøyt 20 ansatte.

I mellomtiden fikk vi også noen viktige endringer i kommuneloven i 2004. Og det hadde blitt mer sving på forvaltningsrevisjonen i resten av landet også. Det har vært en formidabel utvikling fra den gang til nå – fra svært mange enheter med lite relevant kompetanse til drøyt tjue enheter med mer relevant kompetanse og kapasitet, og fra få prosjekter som dekket et relativt smalt spekter av problemstillinger, til en omfattende årlig produksjon med et bredt sett av problemstillinger.

Konkurranses og kompetansestrid

Den viktigste endringen i kommuneloven i 2004 for forvaltningsrevisjonens del var innføringen av bestiller–utfører-modellen. Revisor kunne ikke lenger være sekretær for kontrollutvalget, og det var kontrollutvalget alene som fikk myndighet til å igangsette forvaltningsrevisjon. Endringen skyldtes det borgerlige stortingsflertallets ønske om å åpne kommunal revisjon for private aktører.

Konkurransen om forvaltningsrevisjon håndterte kommunale og kommunalt eide aktører stort sett godt. Det viktigste unntaket var vel Bergen som blant annet – slik jeg opplevde det igjennom samtaler, besøk og

I Kommunerevisjonen i Oslo var vi flere som etter hvert hilste bystyrets adgang til konkurranseutsetting velkommen fordi den skjerpet oss.

forsøk på bistand – ikke helt hadde fått sving på arbeidet med forvaltningsrevisjon. Der overtok Deloitte.

I Kommunerevisjonen i Oslo var vi flere som etter hvert hilste bystyrets adgang til konkurranseutsetting velkommen fordi den skjerpet oss.

Som konsekvens av bestiller–utfører-modellen kom det egne virksomheter/organisasjoner som ivaretok sekretærtjenester for kontrollutvalg, herunder noen relativt sett store. I april i år var det ca. 35 slike virksomheter.

Og vi fikk, det var vel ikke intendert, en viss kompetansestrid mellom kontrollutvalgssekretariat og revisor. Det gjaldt bl.a. spørsmål om hvem som skulle utføre eierskapskontroll og det gjelder vel delvis fortsatt hvem som skal gjennomføre risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon.

Arbeidsdelingen har blitt bedre avklart gjennom den nye kommuneloven i 2018 og påfølgende arbeid med forskrift, merknader til forskrift og veiledere. Men på dette området er det dessverre fortsatt noe strid og risiko for dobbeltarbeid som våre oppdragsgivere og innbyggerne ikke er tjent med.

Moden ungdom / ung voksen – med lys framtid?

Mitt inntrykk er at det produseres mye bra forvaltningsrevisjon i Norge, og at den brukes til forbedringer. I Oslo har vi i alle år gjennomført oppfølgingsundersøkelser og de bekrefter dette for vår del. De senere årene ser vi også at det dukker opp referanser til forvaltningsrevisjoner i NOU, FoU og evalueringer.

Det har vært en glede å være med på denne ferden med forvaltningsrevisjon i Norge fra 90-tallet til i dag. Det har for all del vært noen nedturer. Samlet sett har det likevel vært mest opptur – en formidabel positiv utvikling som alle som har jobbet eller fortsatt jobber i kommunal revisjon, kan glede seg over og være stolte

av. Vi evner i dag å belyse en lang rekke viktige problemstillinger, og det dukker stadig opp nye som vi kan ta fatt på hvis kontrollutvalgene vil.

Her er noen eksempler på forvaltningsrevisjoner som jeg mener har løftet faget: Kontroll og oppfølging av kvalitet ved anskaffelser av tjenester, kvalitet i barnehager, skoler og sykehjem, eierstyring og selskapsledelse, farlig avfall, informasjonssikkerhet – både for kritisk infrastruktur og personopplysninger, likebehandling standpunkt karakterer, ernæring brukere i hjemmetjenesten og styring av og kontroll med store investeringer.

Vi må vel kunne si at forvaltningsrevisjonen i Norge har blitt en moden ungdom / ung voksen. Hva nå, hva skjer videre? For forvaltningsrevisjonens del ser det vel ganske lyst ut?

Jeg tror samtidig at kommunal revisjon samlet sett fortsatt i noen grad må søke sammenslåinger eller andre tiltak som muliggjør enda tyngre kompetanse og forvaltningsrevisjon på områder som representerer sentrale utfordringer for landets kommuner og fylkeskommuner. Dem er det flere av, ikke minst klima, likebehandling, en aldrende befolkning og digitalisering/kunstig intelligens.

Det er videre etter min mening mye viktigere at vi leverer svært god revisjon på disse og andre områder, og formidler den godt, enn at vi f.eks. bruker krefter på mer eller mindre løsrevet rådgiving, i verste fall på kant med vår kompetanse og uavhengighet.

Og så er det to ting som kom galt ut med den nye kommuneloven i 2018. Det er for det første at det ikke ble etablert et adekvat kompetansekrav for forvaltningsrevisjon og for det andre at den reduserte taushetsplikten gjør kildevern mer krevende og i verste fall usikkert.

Det kan vi kanskje få orden på framover? ●

NKRf konferansetilbud:

- Samling for kontrollutvalgssekretariater 2023 | 13. – 14. september, Kristiansand
- Lederkonferansen 2023 | 1. – 2. november, Stavanger
- Fagtreff for regnskapsrevisorer 2023 | 14. - 15. november, Gardermoen
- NKRf's Kontrollutvalgskonferanse 2024 | 31. jan. – 1. feb., Gardermoen
- Fagkonferansen 2024 | 12. – 13. juni, Kristiansand
- Den 35. Nordiske Revisorkonferansen | 1. – 3. september 2024, Bergen

Sett av datoene i kalenderen nå – vel møtt!

– kontroll og revisjon i kommunene

For nærmere informasjon og påmelding
→ nkrf.no/kurs

Av **Karen Kvalevåg**,
administrerende direktør i Revisorforeningen

Hvorfor trenger revisor et godt omdømme?

Revisjon er variert, sosialt, utviklende og ligger langt fremme på digitalisering. Vi får nå en ny sentral rolle; sikre at bærekraftsrapportering er til å stole på. Likevel fremstår yrket som lite attraktivt. Det er et stort gap mellom hva våre medlemmer tenker om yrket og hva mange i befolkningen tror. Dette kunnskapsgapet må lukkes.

Revisjon har en fundamentalt viktig rolle i å skape tillit til det selskapene -rapporterer og at informasjonen viser at helheten stemmer. Tillit er grunnlaget for velferdsstaten vår. I en verden der falske nyheter florerer, og tiltro til politikere, demokrati og institusjoner er under press, er det stadig viktigere å kunne samarbeide og stole på hverandre. Så hva er da problemet?

Antall søkere til stillinger i revisjon har sunket fra at om lag halvparten av økonomistudentene kunne tenke seg å velge revisjon, til 35 prosent. Yrket fremstår som lite attraktivt, særlig blant yngre.

Vi har de siste to årene jobbet sammen med bransjen for å knekke koden. Finne rotårsaken og adressere den.

Strategimålet vi satte i 2021 ble formulert slik: Øke bransjens attraktivitet og omdømme. Det er for høy turnover, nedgang i antall søkere, og samfunnsbidraget er lite synlig. Dette er forretningskritisk for våre medlemmer.

Tillit er grunnlaget for velferdsstaten vår.

Derfor har vi satt i gang en rekke tiltak for å snu en negativ trend. Det ble tidlig klart at vi ikke kunne gå rett på rekrutteringsutfordringen. Vi har rett og slett et omdømmeproblem som må adresseres først. Bransjen ble sett på som lite attraktiv, lite prestisjefyllt og kun to av ti ville anbefale andre å bli revisor.

Vi må oppleves som relevante for de yngre

Vi ser at antall studenter som søker seg direkte til masterstudiet i regnskap og revisjon (MRR), har falt. Med unntak for påstanden om at yrket blir mer interessant som følge av digitalisering, viser vårt innsiktsmateriale at de yngre har et mer negativt syn på yrket enn de eldre aldersgruppene.

Yngre svarer i mindre grad enn eldre positivt på utsagn som "Revisor er et samfunnsnyttig yrke" og "Revisor har interessante arbeidsoppgaver". Kanskje enda mer alvorlig; enda flere yngre tror at revisjon er kjedelig, og færre enn to av ti mellom 18-29 år tenker at revisjon er attraktivt. Yngre har generelt mindre kunnskap og svarer "vet ikke" i større grad enn eldre.

Øke attraktivitet gjennom økt kunnskap

Vi mener bransjen har behov for at flere opplever revisoryrket som interessant og ser det som attraktivt; i dag mener kun 35 prosent at revisoryrket har høy status, og det er en barriere for å velge yrket. Det er et stort gap mellom hva våre medlemmer tenker om sitt yrke og hva mange i befolkningen tror, ergo det er et kunnskapsgap som kommunikasjon kan bidra til å løse.

Revisorforeningen har derfor investert tungt i en betalt omdømmekampanje som i fjor bidro til å øke andelen som mener at revisor er et samfunnsnyttig yrke til 61 prosent, en signifikant økning fra 2022.

Kampanjen flyttet ikke andelen som ville anbefale andre å bli revisor, og ble sett av for få. Derfor endret vi innretning. I år har vi spisset målgruppen mot de yngre, som er hovedutfordringen.

Målene nå er å øke andel i alderen 18 til 39 år som har inntrykk av at revisoryrket har høy status og interessante arbeidsoppgaver.

Målene nå er å øke andel i alderen 18 til 39 år som har inntrykk av at revisoryrket har høy status og interessante arbeidsoppgaver. Vi ser av regresjonsanalysene at det også er viktig å redusere andelen som mener det er kjedelig (52 prosent), som er identifisert som barrierer mot anbefaling. Vi la også inn som mål at det er viktig at folk i bransjen føler seg stolte av kampanjen slik at de deler den mer i egne kanaler.

Kampanjen er bare ett av mange virkemidler. Vi jobber utfra en 360-strategi, der vi tar alle kanaler i bruk, både betalte og fortjente, for å nå ut bredt og med større troverdighet enn betalte kanaler gir.

Vi har også skapt et bransjetreff, Revisortreffet, som når ut til de unge og skaper opplevd bransjetilhørighet og stolthet.

Løpende søker vi å skape kjennskap slik at vi som revisorer blir opplevd som en relevant stemme i samfunnsdebatten: Synlighet i den offentlige debatten er avgjørende for å øke bransjens attraktivitet, og vi har en viktig rolle som bransjens talerør i den nærings- og samfunnspolitiske debatten.

De neste hundre årene

Mye har skjedd på de snart hundre årene Revisorforeningen har eksistert. I dag befinner våre medlemmer seg i front av samfunnsutviklingen *der den skjer*. Revisorer sitter på et stort ansvar for å følge opp og sørge for at fremtidens fellesskap er trygt og bærekraftig.

I årene som kommer skal vi alle omstille oss til å bli del av et mer bærekraftig samfunn. Dette krever mye av folk, selskaper og samfunnet som helhet. Revisorer er den nøytrale parten som kan bekrefte at endring faktisk

Revisorer sitter på et stort ansvar for å følge opp og sørge for at fremtidens fellesskap er trygt og bærekraftig.

skjer – slik at det ikke blir med pratene.

Revisorer forstår de store sammenhengene, og har et helhetlig overblikk som sørger for fremgang i tråd med både teknologi- og bærekraftsmål. Dette er innsikt som bedrifter og samfunnet trenger for å utvikle seg videre, og for å få til de gode synergier er det avgjørende at vi stoler på hverandre.

Vi lever i en verden som spinner raskere, og som stadig blir mer kompleks. Nå, mer enn noensinne, trenger vi tillit, overblikk og ulike perspektiver. Vi trenger flere revisorer.

Fordi tillit er det viktigste vi har. ●

Øvrige kronikører:

Bidragstere fra KS
Kommunesektorens
organisasjon

Foto: Riksrevisjonen

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
Riksrevisor

Foto: T1 Norge

Tor Dølvik, spesialrådgiver i
Transparency International Norge
og medlem av Kommunesektorens
etikuttvalg

Foto: Kommunal Rapport

Av Agnar Kaarbø, politisk
redaktør i Kommunal Rapport

Av **Svein Hilding Aasen**, virksomhetsleder
IKT i Drammen kommune

Hvordan møtes det stadig økende kravet til informasjonssikkerhet i Drammen kommune?

De som har jobbet lenge i IT-bransjen, enten i det offentlige eller i det private, kan tenke seg 10-15 år tilbake i tid – til en tid da IT-avdelingenes største bekymring var risiko for feil på maskinvare eller programvare med medfølgende redusert oppetid for brukerne. Til en tid da IT helt og holdent var IT-avdelingens ansvar, og en norsk kommune gjerne ble driftet av en liten gruppe mennesker med begrensede ressurser tilgjengelig.

Spolet vi fram til dagens situasjon, ser bildet noe annerledes ut. IT-avdelingen har fremdeles søkelys på oppetid på systemene, og ressursituasjonen har i en del tilfeller ikke endret seg stort, men risikobildet har endret seg betraktelig.

I tillegg til å ha kontroll på eget datarom, må vi i større og større grad beskytte oss mot trusler utenifra. Ny teknologi gir nye muligheter for tjenesteproduksjonen, men også for ondsinnede aktører som ønsker å utnytte sårbarhetene teknologien fører med seg.

Trusselbilde i endring

Best kjent av hendelser i kommunesektoren er dataangrepet på Østre Toten kommune i 2021, som medførte flere måneder uten tilgjengelige data og over 30 millioner i kostnader for å bygge opp kommunens systemer. Vi har også sett andre mer eller mindre vellykkede angrep på kommuner, bedrifter og institusjoner som fort kunne fått like katastrofalt resultat.

De ondsinnede aktørene er organiserte kriminelle som stadig finner nye måter å nå målet sitt på, og det er bare et tidsspørsmål før vi står ovenfor en ny hendelse som på Østre Toten. Norske kommuner er attraktive mål for angripere.

Felles for mange angrep er at de retter seg mot det svakeste ledd i en organisasjon – den enkelte bruker. Ved å lure ansatte til å klikke på en lenke, taste inn et passord eller utføre handlinger de blir instruert til, kan veien være kort til å få adgang i datasystemene eller å få svindlet til seg penger.

Kravet til informasjonssikkerhet er stadig økende. Angrepsflaten er stor, og det er vanskelig, nær sagt umulig, å sikre seg fullstendig mot angrep. Dette betyr at kravet til forståelse for informasjonssikkerhet, ressurser og finansielle midler vil øke fremover i takt med digitaliseringen.

De ondsinnede aktørene er organiserte kriminelle som stadig finner nye måter å nå målet sitt på, og det er bare et tidsspørsmål før vi står ovenfor en ny hendelse som på Østre Toten.

Så hvordan skal en norsk kommune gå fram for å møte dette stadig økende kravet til informasjonssikkerhet og beskyttelse av dataene våre?

Informasjonssikkerhet og personvern på dagsorden

Siden før etableringen av nye Drammen kommune i 2020 har vi innført en rekke tekniske tiltak. Dette arbeidet har tatt utgangspunkt i Nasjonale sikkerhetsmyndigheters (NSM) grunnprinsipper.

Noe av det første vi gjorde var å flytte e-postbokser fra eget datarom til sky hos Microsoft. Dette gir oss muligheten til å ta i bruk en rekke sikkerhetsverktøy og gir oss gode muligheter for overvåkning. Vi har også, ved innføring av M365, kjøpt lisens på en kraftig sikkerhetspakke.

Videre har vi fjernet muligheten for at den enkelte bruker er lokal administrator på egen pc, innført multifaktor-autentisering og etablert geolokasjon-blokkering for å forhindre uønsket trafikk fra utland. Vi har innført autentisering med SMS ved bruk av kommunens gjestenettverk, oppdatert passordpolicyen i tråd med anbefalinger fra NSM og skjerpet sikkerheten rundt backup av kommunens systemer.

Alle disse tiltakene har økt informasjonssikkerheten vår betraktelig. Men teknologi alene er ikke nok.

Organisatorisk arbeid

For å ruste hele organisasjonen mot angrep, må vi øke bevisstheten ute hos hver enkelt bruker. Hvordan løser vi det, i en kommune med nesten 10.000 ansatte og politikere?

I Drammen kommune har vi de seinere årene jobbet systematisk for å sette informasjonssikkerhet på dagorden. Vi startet med å innføre to nye roller: *systemeier* og *systemforvalter*.

Alle disse tiltakene har økt informasjonssikkerheten vår betraktelig. Men teknologi alene er ikke nok.

Hvert datasystem som er i bruk i Drammen kommune skal ha én person som er oppnevnt som eier av systemet. Systemeier har det overordnede ansvaret for at kommunen forvalter og bruker systemet i henhold til lov og forskrift. Dette inkluderer hensynet til informasjonssikkerhet og personvern.

Systemeierrollen er som regel tildelt virksomhetsleder hos virksomheten som er bruker av systemer. Dekker systemet arbeidsprosesser hos flere virksomheter, løftes eierskapet opp til kommunalsjefnivå.

Systemforvalter er fagansvarlig for systemet med delegert myndighet fra systemeier, og har blant annet ansvaret for at det utføres jevnlige ROS-analyser og at risiko og tiltak følges opp.

Systemeierne og systemforvalterne støttes av ansatte på IKT, som blant annet virksomhetsrådgivere, driftsansvarlige og personvernrådgivere. Sammen danner disse et lag som skal sørge for trygg informasjonsbehandling i det enkelte fagsystem.

Informasjonssikkerhet er ikke IKTs ansvar alene, og på denne måten øker vi både bevisstheten og robustheten i egen organisasjon.

For å trygge og støtte systemeiere og systemforvaltere i sine roller har Virksomhet IKT arrangert flere kurs og workshop. Sist ut var et obligatorisk *Grunnkurs i informasjonssikkerhet*, som ble gjennomført av KiNS, Foreningen Kommunal informasjonssikkerhet.

Drammen kommune er medlem av både KiNS, Kommune-CSIRT og HelseCERT. Disse organisasjonene har spisskompetanse på informasjonssikkerhet i norske kommuner, og er en viktig støttespiller i vårt arbeid.

Kommunen har etablert *Informasjonssikkerhetsrådet*. Informasjonssikkerhetsrådet er bredt sammensatt, med representanter fra Beredskap, IKT, Utvikling og

digitalisering, Internservice, Personal og Byarkivet, og møtes månedlig. Her tas det beslutninger rundt overordnede strategier og policyer som gjelder informasjonssikkerhetsarbeidet i hele kommunen.

Hos virksomhet IKT har vi etablert *Operativt sikkerhetsforum*. Dette forumet er satt sammen av ulike fagpersoner med ulik kompetanse, og disse møtes ukentlig. Her tas det opp temaer som er relatert til informasjonssikkerhet, og forumet kan eskalere beslutninger til Informasjonssikkerhetsrådet ved behov for ytterligere forankring.

Både Informasjonssikkerhetsrådet og Operativt sikkerhetsforum er representert når vi årlig gjennomfører beredskapsøvelser innen IKT.

Bevisstgjøring av de ansatte

I tillegg til arbeidet med systemeiere og systemforvaltere er det også behov for å nå den enkelte bruker som ikke har noen formell rolle, men som kun forholder seg til kommunens systemer som en vanlig bruker av fagsystemer og e-post.

Derfor har vi innført NanoLearning – en læringsmetode som baserer seg på korte presentasjoner av informasjon, repetisjon, refleksjon og forsterkning. Sammen med leverandør har vi skreddersydd kort og gjentakende opplæring som regelmessig sendes ut til alle kommunens ansatte og politikere.

Informasjonssikkerhet er ikke lenger kun noe IKT driver med, dette er hele organisasjonens ansvar.

Typiske temaer læringsopplegget kan ta for seg er phishing, bevisstgjøring av dataenes verdi eller kunnskap om lagring av data.

Etter at alle disse tiltakene ble innført i Drammen kommune, opplever virksomhet IKT en større bevisstgjøring hos brukere i hele organisasjonen, på alle nivåer. Informasjonssikkerhet er ikke lenger kun noe IKT driver med, dette er hele organisasjonens ansvar.

Vi tror at dette gjør at vi er bedre rustet til å stå imot dataangrep, og sammen skal kunne redusere konsekvensene dersom en situasjon skulle oppstå.

IKT-sikkerhet – ikke bare IKTs ansvar! ●

Svein Hilding Aasen har mange års erfaring som konsulent, rådgiver og i ledende roller innenfor IKT-området for private og offentlige virksomheter. Han har vært virksomhetsleder IKT i Drammen kommune siden 1. januar 2020.

Av **Svein Kamfjord**, direktør i Samfunnsbedriftene Avfall og ressurs

Staten overser regelbrudd på selvkost og statsstøtte

Kommuner og innbyggere må betale avfallsregningen som skulle gått til produsentene. Det gjør at myndighetene bryter egne regler for selvkost og statsstøtte.

Norge har valgt produsentansvar som et viktig virkemiddel for å klare overgangen til en sirkulær økonomi, slik også EU har gjort. Det slås fast både i Hurdalsplattformen og i den norske strategien for en sirkulær økonomi. Produsentansvar innebærer at produsenter og importører har et ansvar for sine produkter også etter at de har blitt avfall – i tråd med prinsippet om at forurenser skal betale.

Tanken bak ordningene er at de skal gi produsentene et insitament for å lage bedre produkter som lettere lar seg gjenbruke, reparere eller gjenvinne. Hele 80 prosent av et produkts miljøpåvirkning bestemmes i design- og produksjonsfasen.

Ordningene for produsentansvar er imidlertid så mangelfulle at produsentene kan snike seg unna sitt

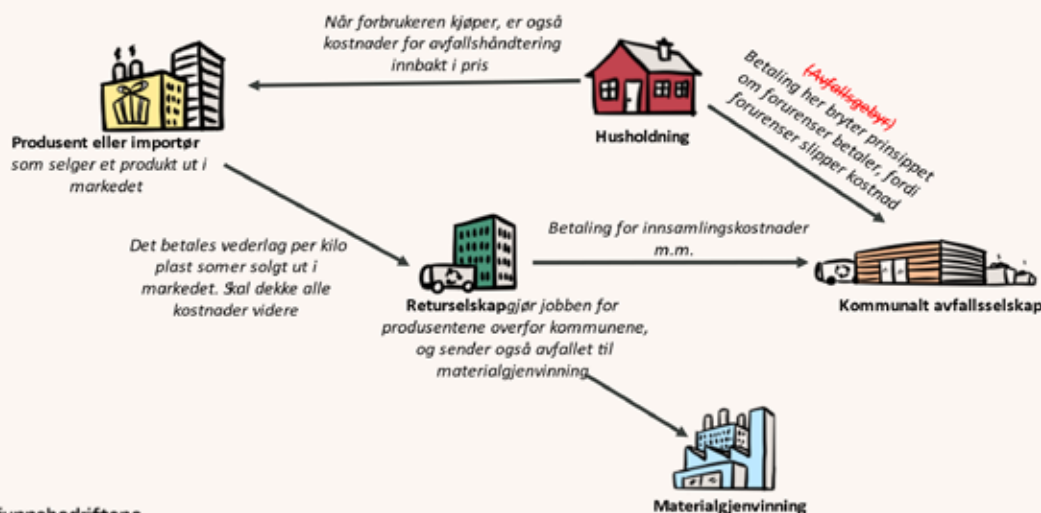
ansvar, og la kommunene sitte igjen med regningen. Det gjør ikke saken bedre at myndighetene ser gjennom fingrene med denne praksisen. Dette kan ikke fortsette.

Selvkost og statsstøtte

På linje med kommunale tjenester innen vann, avløp og brannforebyggende tjenester, skal renovasjon utføres til selvkost. Det innebærer at de kommunale gebyrene ikke skal overstige kostnadene ved å produsere tjenesten.

Når produsentene ikke oppfylder sine økonomiske forpliktelser i produsentansvaret, har ikke kommunene noen andre muligheter enn å sende regningen videre til innbyggerne, som dermed får et høyere gebyr. Dermed brytes selvkostprinsippet som kommunene er under-

Norge - slik går faktisk pengestrøm – forurenser betaler ikke

Plastsortering hos Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF). Foto: Jill Johannessen

lagt. Kostnader andre skulle ha betalt, kan ikke legges inn som en del gebyret.

Samtidig bryter Norge også regelverket for statsstøtte. I henhold til kravene i et utvidet produsentansvar, er det produsentene som skal ta kostnadene for avfall som faller inn under ordningen. Det understrekes av EUs reviderte rammedirektiv for avfall (2018/815), som Stortinget vedtok i juni 2022. Man må nemlig regne produsentenes urettmessig reduserte kostnader som ulovlig statsstøtte. Det bringer heller ikke mer ære til produsentene at de allerede har lagt på prisen på produktene for å ta høyde for avfallshåndteringen, som de ikke vil ta ansvar for.

Klimafiendtlig praksis

Samfunnsbedriftene mener det mangelfulle regelverket i Norge har så mange negative konsekvenser at vi har meldt Norge inn for EFTAs overvåkingsorgan ESA.

For det første må norske innbyggere hvert år betale milliardbeløp som egentlig skulle være betalt av produsentene.

For det andre reduserer dette sjansen for at vi skal nå målene for materialgjenvinning som Stortinget har fastsatt.

Og for det tredje forsvinner det økonomiske incentivet til å endre produktene, noe som betyr at vi fortsatt har en strøm av dårlige produkter som må forbrennes eller kastes på søppeldynga. Dette er en klimafiendtlig

Gjenvinningsstasjonen hos Øvre Romerike Avfallsselskap IKS (ØRAS). Foto: Jill Johannessen

praksis som ikke bringer oss nærmere en sirkulær økonomi.

Samfunnsbedriftene mener at myndighetene må rydde opp i dette, og de kan de gjøre ganske enkelt:

- Vi må fjerne produsentenes mulighet til å sette prislappen selv og forhandle seg bort fra faktiske kostnader. En uavhengig part må stå for dette.
- Vi trenger et register over alle som er underlagt produsentansvar. Det må følges opp med tilsyn og kontroll, slik at ingen slipper unna.
- Produsentene må ha ansvar for at avfall under produsentansvar blir hentet når kommunene ber om det. Kommunene skal ikke sitte igjen med avfallet. ●

Av Bjørn Bråthen, seniorrådgiver i NKRF

NKRFs årsmøte 2023 – sammen mot felles mål

Gjennomføringen av årsmøtet i Tromsø viste viktigheten av at organisasjonen jobber sammen mot felles mål, og der «vi»-følelsen er sterk – samtidig som takhøyden er høy og uenighet og diskusjon sees på som et gode.

Årsmøtet 2023 ble avholdt 12. juni på Clarion Hotel The Edge i Tromsø i forkant av den tradisjonelle fagkonferansen samme sted.

Det var i overkant 90 personer til stede, og disse representerte 91 *personlige* stemmer, 142 *personlige fullmakter* og 518 *bedriftsstemmer* (fordelt på 20 bedriftsmedlemmer). Antallet bedriftsstemmer skal iht. vedtektene utgjøre minst 2/3 av de totalt mulige stemmene på årsmøtet (§ 8).

Årsmøtet ble avsluttet i god tid før skjema i kjøreplanen, og det ble ledet med stø hånd av æresmedlem Reidar Enger, tidl. sekretariatsleder for kontrollutvalget i Oslo kommune. Med seg som varadirigent, hadde han Margrete Mjølhus Kleiven, KomRev NORD IKS.

I tillegg til de ordinære årsmøtesakene - årsregnskap, beretninger, årsbudsjett og valg, var det saker om styrets forslag til strategi og kvalitetskontrollordningen og noen saker knyttet til vedtektene.

Årsregnskapet er gjort opp med et overskudd på kr 1 446 559. Det var budsjettert med et underskudd på kr 424 775. Differansen skyldes i hovedsak overføring fra pensjonspremiefondet og at en stilling var ubesatt i nesten fem måneder. Balansen viser solid økonomi og god likviditet.

Beretningene fra styret og komiteene vitnet om høy aktivitet i årsmøteperioden. Noe de tillitsvalgte og administrasjonen høstet honnør for.

Styret la fram forslag til **strategi for perioden 2023-2033**. Det ble enstemmig vedtatt en videreføring av den strategien som ble vedtatt av fjorårets årsmøte:

Ønsket etterlatt inntrykk

NKRF bidrar til at kommune-Norge drives i tråd med fellesskapets interesser.

Hovedmål

NKRF skal som interesseorganisasjon være den dominerende faglige aktøren på revisjon og kontroll av kommunal virksomhet. Vi bidrar til en fremtidsrettet utvikling av våre fagområder.

Delmål

- NKRF skal være foretrukket interesseorganisasjon for de som jobber innenfor våre fagfelt, og bidra til kunnskapsformidling blant medlemmene.
- NKRF skal være standardsettende.

- NKRF skal i perioden bidra til å øke betydningen av og interessen for revisjon og kontroll - som en forutsetning for det norske lokaldemokratiet.
- NKRF skal i perioden oppfattes å være en pådriver og foretrukket premissleverandør for å profesjonalisere revisjon og kontroll.
- NKRF skal bidra til økt kvalitet i bærekraftrapportering fra kommunal og offentlig virksomhet.

Årsmøtet 2021 vedtok at **NKRFs kvalitetskontrollordning** fra 2023 skulle endres fra kontroll av revisjonsenhet til kontroll av oppdragsansvarlig revisor og revisjonsenhet. Etter en diskusjon i kvalitetskontrollkomiteen og styret har man innsett at det er behov for mer utredning og nok tid til at organisasjonen blir tilstrekkelig involvert i prosessen. Årsmøtet sluttet seg til styrets forslag om å utsette endringene og å gjennomføre en høring om grunnlaget for en ny ordning.

Et innkommet forslag om endring av vedtektene slik at **valgkomiteen** skal velges for to år, medlemmene kan ikke ha andre verv i NKRF samt at komiteen skal jobbe etter retningslinjer vedtatt av årsmøtet, ble enstemmig vedtatt.

Et innkommet forslag om endring av vedtektene slik at begge medlemsgruppene - revisorer og sekretærer, skal ha lik representasjon i **styret**, at leder og nestleder ikke er fra samme medlemsgruppe og at begge gruppene har like mange representanter i styret, ble ikke stemt over. Styret la fram et alternativt forslag som ble enstemmig vedtatt. Dette gikk i korthet ut på at årsmøtet ba styret om å vurdere foran nevnte forslag, samt retningslinjer for valgkomiteen, i sammenheng med strategiprosessen fram mot årsmøtet 2024.

Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt uten motkandidater. En oversikt over NKRFs tillitsvalgte er tatt inn på de neste sidene.

Fra årsmøtesalen i Tromsø.

Tillitsvalgte i NKRF 2023-2024 etter valgene på årsmøtet i Tromsø 12. juni 2023

STYRE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Per Olav Nilsen	Trondheim kommunerevisjon	2023-2025, gjenvalg
Nestleder	Ragnhild Aashaug	Konsek Trøndelag IKS	2023-2024, ny, som nestleder
Medlem	Mona Moengen	Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	2022-2024
Medlem	Arnt Robert Haugan	Revisjon Midt-Norge SA	2023-2025, ny
Medlem	Tor Ole Holbek	Agder kommunerevisjon IKS	2022-2024
1. varamedlem	Anne Haug	Konsek Øst IKS	2023-2024, ny
2. varamedlem	Kurt Anders Løvoll	Møre og Romsdal Revisjon SA	2023-2024, gjenvalg

REVISJONS- OG REGNSKAPSKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Unn Helen Aarvold	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2022-2024
Medlem	Knut Tanem	Revisjon Midt-Norge SA	2022-2024
Medlem	Inge Johannessen	KomRev NORD IKS	2022-2024
Medlem	Monica Smith-Tønnesen	Agder kommunerevisjon IKS	2023-2025, ny
Medlem	Jolanta Betker	Østre Viken kommunerevisjon IKS	2023-2025, gjenvalg
Varamedlem	Tore Kvisvik	Møre og Romsdal Revisjon SA	2023-2024, gjenvalg

FORVALTNINGSREVISJONS- OG EIERSKAPSKONTROLLKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Tor Arne Stubbe	Revisjon Midt-Norge SA	2022-2024
Medlem	Anne Sæterdal	Vestfold og Telemark Revisjon IKS	2022-2024
Medlem	Magnus Michaelsen	Revisjon Øst IKS	2023-2025, gjenvalg
Medlem	Tone Jæger Karlstad	KomRev NORD IKS	2023-2025, gjenvalg
Medlem	Kari Gåsemyr	Deloitte AS	2023-2025, gjenvalg
Varamedlem	Hilde Oftedal	Rogaland Revisjon IKS	2023-2024, gjenvalg

KVALITETSKONTROLLKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Øyvind Nordbrønd Grøndahl	Romerike revisjon IKS	2022-2024
Medlem	Mona Kristensen	Trondheim kommunerevisjon	2023-2025, ny
Medlem	Marianne Elverum	Viken kommunerevisjon IKS	2023-2025, gjenvalg
Varamedlem FR-personlig	Margrete Mjølhus Kleiven	KomRev NORD IKS	2023-2024, gjenvalg
Varamedlem RR-personlig	Tommy Pettersen	Revisjon Øst IKS	2023-2024, gjenvalg

KONTROLLUTVALGSKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Pål Ringnes	Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	2022-2024
Medlem	Paul Ivar Stenstuen	Konsek Trøndelag IKS	2023-2025, gjenvalg
Medlem	Carine Jøssang	Rogaland Kontrollutvalgssekretariat	2022-2024
Medlem	Eli Merete Velle	Bergen kommune, kontrollutvalgssekretariatet	2023-2025, gjenvalg
Varamedlem	Willy Gill	Agder sekretariat	2023-2024, gjenvalg

DISIPLINÆRKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Inger Anne Fredriksen	Viken kommunerevisjon IKS	2023-2024, ny
Medlem	Magnus Solsvik	Sørlandet kommunerevisjon IKS	2023-2025, gjenvalg
Medlem	Unni Romstad	Revisjon Midt-Norge SA	2022-2024
Varamedlem	Aud Opgård	Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS	2023-2024, gjenvalg

VALGKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Morten Alm Birkelid	Revisjon Øst IKS	2023-2025, gjenvalg
Medlem	Lars-André Hanssen	KomRev NORD IKS	2023-2024, gjenvalg
Medlem	Kari Louise Hovland	Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet	2023-2025, ny
Varamedlem	Irene Loka	Sørlandet kommunerevisjon IKS	2023-2024, gjenvalg

REVISORER

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Revisor	Camilla Eide	Romerike revisjon IKS	2023-2025, ny
Revisor	May-Britt Bratlie	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2022-2024
Vararevisor	Janne Aassveen	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2023-2024, ny

Aktuelle kurs nå ...

Når	Hva	Hvor
13. – 14.9	Samling for kontrollutvalgssekretariater 2023	Kristiansand
7. – 8.11	A.2.47 Kvalitative metoder i forvaltningsrevisjon	Gardermoen
Når	Hva	
eKurs	Internasjonale standarder for kvalitetsstyring – ISQM 1 og ISQM 2	
eKurs	Kommuneregnskapet for politikere	
eKurs	Forvaltningsrevisjon om økonomistyring	
eKurs	Konsolidert årsregnskap	
eKurs	Intro – kommuneregnskap	
eKurs	Intro – forvaltningsrevisjon	
eKurs	Arbeidet med misligheter	
eKurs	Mva i kommunesektoren – unntakene i kompensasjonsretten	
eKurs	Etikk og omdømme	
eKurs	Test av kontroller, substanshandlinger og utvalgsmetodikk	
eKurs	Planlegging av revisjonen og bruk av vesentlighet	
eKurs	Revisjon av inntekter i kommunal sektor	

Gå til nkrf.no/kurs eller bruk QR-koden for å lese mer om kursene og for å melde deg på.

...for faglig oppdatering

De første anbefalingene for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene er fastsatt

En ny æra har startet. Styrene i Forum for kontroll og tilsyn (FKT) og NKRF har fastsatt de to første anbefalingene for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene. Og samarbeidet fortsetter.

FKT og NKRF har samarbeidet om å utarbeide de to første anbefalingene, som har vært på ekstern høring. Det er nedsatt en felles styringsgruppe for dette arbeidet, og det er ulike arbeidsgrupper – sammensatt av medlemmer fra begge organisasjonene, som utarbeider forslagene til anbefalinger.

Følgende anbefalinger ble fastsatt av styrene i FKT og NKRF i slutten av mai:

- Anbefaling for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene – bestilling, behandling og oppfølging av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Formålet med denne er å gi relevant veiledning til kontrollutvalgssekretariat om arbeidet som følger av foreliggende plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Anbefalingen kan også anvendes på andre bestillinger så langt det passer.

- Anbefaling for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene – møtebok

Formålet med denne er å gi anbefalinger om hvordan kontrollutvalgssekretariatene skal føre protokoll fra kontrollutvalgsmøter.

Ut over dette skal begge anbefalingene bidra til beste praksis i kontrollutvalgssekretariatene utover lovkrav og lokale regler/bestemmelser.

Samarbeidet med anbefalinger fortsetter videre, og to arbeidsgrupper er/har vært i gang med å utarbeide forslag til anbefalinger for henholdsvis:

- Risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) og plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Budsjett for kontrollarbeidet

Disse kommer også på ekstern høring etter hvert som de foreligger. ●

Anbefalingene er fritt tilgjengelig på:
nkrf.no/publikasjoner#gratis

NKRF deltar på Arendalsuka 2023

Tradisjonen tro deltar NKRF også i år på Arendalsuka. I tillegg til et arrangement i egen regi, skal vi samarbeide med Transparency International Norge og KS om et arrangement.

Tittelen på vårt arrangement mandag 14. august i Kirkekjelleren i Trefoldighetskirken er «Hvis krigen kommer til kommunen ...». Krigen i Europa berører oss alle - også kommunene. Hvordan står det egentlig til med beredskapen i kommunene, og hvor sårbare er de egentlig? Kan vi oppleve manipulering ved valg og informasjon til innbyggerne? Hva gjør vi for å forebygge skadene som kan oppstå hvis udemokratiske krefter prøver seg på det norske demokratiet? Og mer generelt hvor høyt på dagsorden står beredskapsarbeidet i norske kommuner? Her vil du møtet blant andre Knut Storberget, statsforvalter og leder av Forsvarskommisjonen, som vil reflektere over disse spørsmålene.

Onsdag 16. august, inviterer NKRF i samarbeid med Transparency International Norge og KS til refleksjon

og debatt samme sted om risikoen for korrupsjon og misligheter i kommunene. Hva er egentlig en mislighet – og hva er forskjellen på mislighet og korrupsjon? Vi vil komme med eksempler som et utgangspunkt for diskusjonen. I skrivende stund er ikke alle detaljer avklart, men her vil du møte blant andre representanter for de tre organisasjonene.

Håper vi ses i Arendal i uke 33! ●

Alt om Arendalsuka 2023 er tilgjengelig på:
arendalsuka.no/

Forslag til nye regler om bærekraftsrapportering

Verdipapirlovutvalget har overlevert sin utredning om gjennomføring av EU-direktivet om selskapers bærekraftsrapportering («Corporate Sustainability Reporting Directive», CSRD) i norsk rett.

Kretsen av selskaper som er forpliktet til å rapportere bærekraftsinformasjon, utvides betydelig med direktivet om selskapers bærekraftsrapportering («Corporate Sustainability Reporting Directive», CSRD).

Virkeområdet for rapporteringsplikten utvides trinnvis fra og med regnskapsåret 2024 til regnskapsåret 2026. Verdipapirlovutvalget foreslår at virkeområdet for regelverket i Norge skal være det samme som i direktivet, og anslår at om lag 2 100 norske selskaper vil bli omfattet av de nye reglene. Utvalget anslår at i overkant av 300 selskaper er omfattet av gjeldende regler om rapportering om samfunnsansvar i regnskapsloven.

CSRD innfører mer detaljerte rapporteringskrav, og det stilles også krav om å utarbeide bærekraftsrapporteringen i samsvar med kommende felleseuropeiske standarder.

Små og mellomstore noterte foretak skal rapportere først fra regnskapsåret 2026, og får forenklete rapporteringskrav og rapporteringsstandarder. Det er ventet at EU-kommisjonen vil fastsette det første settet med standarder for de store foretakene i løpet av første halvår 2023.

CSRD innfører krav om at bærekraftsrapporteringen skal attesteres av en uavhengig tredjepart. Utgangspunktet i direktivet er at bærekraftsrapporteringen

attesteres av revisoren som reviderer den finansielle rapporteringen.

Direktivet åpner likevel for at både annen revisor og alternative tilbydere av attestasjonstjenester skal kunne attestere rapporteringen, under forutsetning av at disse underlegges likeverdige krav som revisorer. Verdipapirlovutvalget foreslår å tillate bruk av både annen revisor og alternative tilbydere av attestasjonstjenester.

Verdipapirlovutvalgets utredning: NOU 2023: 15 Bærekraftsrapportering – Gjennomføring av direktivet om bærekraftsrapportering (CSRD) er sendt på høring. Høringsfristen er 4. september.

Finansdepartementet tar sikte på å legge frem en proposisjon for Stortinget i tide til at de nye reglene kan innføres i Norge i samme takt som i EU, slik at regelverket vil begynne å gjelde for de største noterte foretakene fra og med regnskapsåret 2024. ●

NOU 2023: 15 Bærekraftsrapportering – Gjennomføring av direktivet om bærekraftsrapportering (CSRD) er tilgjengelig på Finansdepartementets nettsider: regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-15/id2977731/

Nye notater fra GKRS

Styret i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) har fastsatt nye notater for hhv. dekomponering av anleggsmidler og digitale løsninger og avgrensning mellom drift og investering.

Budsjett- og regnskapsforskriften § 3-4 åpner for å dekomponere større varige driftsmidler slik at delene avskrives hver for seg. Det nye notatet *Dekomponering av anleggsmidler* drøfter kriterier for å kunne dekomponere anleggsmidler, og hvordan dette kan gjennomføres i praksis. Overgang til dekomponering av eksisterende anleggsmidler som har vært avskrevet en periode, drøftes spesielt.

Det nye notatet *Digitale løsninger og avgrensning mellom drift og investering* omhandler avgrensningen

mellom drifts- og investeringsregnskapet knyttet til kommuners anskaffelser av digitale løsninger. I notatet drøftes kriterier for når anskaffelse av digitale løsninger, først og fremst programvare, kan regnskapsføres i investeringsregnskapet. Skybaserte tjenester drøftes spesielt.

Notatene er tilgjengelig på nettsidene til GKRS: gkrs.no/standarder-og-notater/notater/

ARTIKKELPRISEN 2022

Tone Jæger Karlstad er tildelt kontroll & revisjons artikkelpris for 2022.

Prisen henger høyt, og den har vært delt ut siden 1995. I juryens vurdering av artiklene er det blitt lagt vekt på flere kriterier, blant annet at artikkelen skal ta opp et aktuelt tema, ha faglig tyngde og bringe nytt lys over et tema samt at stoffet skal være presentert på en lett forståelig måte.

Juryen har bestått av: styreleder og ansvarlig redaktør Per Olav Nilsen, daglig leder Rune Tokle og seniorrådgiver Bjørn Bråthen.

Tone Jæger Karlstad, forvaltningsrevisor i KomRev NORD IKS, ble tildelt prisen for artikkelen "Undersøkelser av økonomisk internkontroll i Tana kommune", som sto i kontroll & revisjon nr. 4/2022.

Prisen for 2022 ble delt ut til stor jubel i forbindelse med et sosialt arrangement på NKRFs fagkonferanse 2023 i Tromsø. Tone var også engasjert som foredragsholder om artikkelens tema på denne konferansen.

Artikkelen skårer godt i forhold til vurderingskriteriene, og den er meget godt mottatt. Nettversjonen er godt besøkt det siste året på NKRFs nettsider, blant annet som følge at Tone har presentert Tana-saken i mange ulike fora det siste året.

Artikkelen tar for seg KomRev NORDs undersøkelser av Tana kommunes systemer for økonomisk internkontroll i kjølvannet av avdekking av økonomisk kriminalitet begått av en av kommunens egne ansatte i samarbeid med en ekstern leverandør. Det totale tapet for kommunen overstiger 21 millioner kroner.

Tone avslutter sin artikkel med noen betraktninger. Hun skriver blant annet at:

*Korrupsjon er noe vi vet forekommer – ikke bare i Tana kommune. Når vi skriver og snakker om våre undersøkelser av økonomisk internkontroll i Tana kommune og de avvik og svakheter vi fant, er det, både fra vår og fra Tana kommune sin side, med et **håp om at saken kan skape bevissthet rundt viktigheten av gode systemer for økonomisk internkontroll.** Videre at **den kan bidra til at aktørene i den kommunale egenkontrollen i enda større grad retter søkelyset mot dette.***

PER OLAV NILSEN ER UTNEVNT TIL ÆRESMEDLEM I NKRF

Med stående akklamasjon sluttet årsmøtet i Tromsø seg til styrets forslag om å utnevne styreleder Per Olav Nilsen til æresmedlem i NKRF.

Dette er en æresbevisning som er få forunt. Kun tre personer er tidligere utnevnt til æresmedlemmer i NKRF – Annar Fængsrud (1994), Reidar Enger (2021) og Per-Martin Svendsen (2021).

Per Olav Nilsen (60) har vært styreleder i NKRF siden 2004 og ble gjenvalgt for to nye år av årsmøtet i Tromsø. Ingen kan tidligere vise til en slik innsats for NKRF og dets medlemmer og for kontroll og revisjon i kommunene.

Per Olav startet som revisjonsdirektør i Trondheim i 2002, en stilling han fortsatt innehar, og ble raskt engasjert i NKRFs arbeid. Før han gikk på som styreleder i 2004, hadde han allerede rukket å delta som medlem i det såkalte Røed-utvalget, som utredet framtidig organisering av NKRF og (daværende) NKRF servicekontor.

I sin lange lederperiode har Per Olav styrt NKRF-skuta med en stødig og god strategisk hånd. Han har så langt «overlevd» tre daglig ledere og mange flere styre- og komiteemedlemmer. Som den lagspilleren og samarbeidets mann han er, har han aldri lagt skjul på at styrelederen alene ikke kan utrette stort. Per Olav har alltid vært flink til å trekke på de øvrige tillitsvalgte og ressursene i administrasjonen.

Hans kolleger i Trondheim kommunerevisjon og den nærmeste familien med Kaja i spissen må også i denne forbindelse berømmes og takkes for at han har fått anledning til å vie så mye tid og ressurser på vakt for fellesskapets verdier!

Per Olav har gjort seg kjent langt utover NKRFs rekke, og han har utvilsomt skrevet seg inn i historien og satt dype spor etter seg i utviklingen av kommunal revisjon og kontroll. Mange viktige og tunge saker og spørsmål for NKRF og medlemmene og for rammebetingelsene for kontroll og revisjon i kommunene har vært behandlet og løst på en utmerket måte under Per Olavs ledelse. Og det vil gå for langt å nevne alle, og med fare for å glemme noe, er intet nevnt.

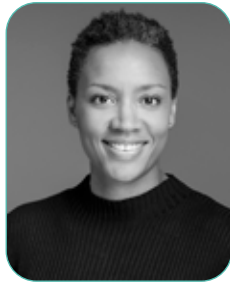
KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET INNLANDET OG VIKEN KONTROLL- UTVALGSSEKRETARIAT

Tonje Hesthagen begynte 1. september 2022 som rådgiver i 60 prosent stilling i Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet og 40 prosent stilling i Viken kontrollutvalgssekretariatet. Hun er utdannet kommunalkandidat ved tidligere Norges kommunal- og sosialhøgskole (NKSH) (bachelor i offentlig styring) og har mellomfag offentlig rett fra Universitetet i Oslo. Hun har også tatt kommunikasjonsrådgiverstudiet ved Høgskolen i Lillehammer. Tonje har lang erfaring fra ulike stillinger i Oslo lufthavn AS og Avinor.

ROGALAND REVISJON IKS

Miriam Rashidi (38) begynte 2. mai 2023 som forvaltningsrevisor. Miriam har master i samfunnsgeografi fra University College London. Hun har lang erfaring fra kommunesektoren og kom fra Sandnes kommune, der hun jobbet som HR-rådgiver.

Mathushiga Thiyagarajah (28) begynte 8. mai 2023 som forvaltningsrevisor. Mathushiga er nyutdannet med master i sosial og kognitiv psykologi fra Universitet i Bergen, og med god arbeidserfaring innen miljøterapeutisk arbeid for personer med psykisk utviklingshemming.

NKRFS HEDERSTEGN I SØLV MED DIPLOM GIKK TIL ...

Under middagen etter NKRFs årsmøte 2023 i Tromsø ble **Linn Therese Bekken** (ikke til stede) og **Tor Ole Holbek** tildelt NKRFs hederstegn i sølv med diplom. Fra begrunnelsene for tildelingene siteres følgende:

Linn Therese Bekken er daglig leder i Vestfold og Telemark Revisjon IKS og har tolv års fartstid i kommunal revisjon og før det sju år i privat revisjon. Hun har vært et høyt verdsatt medlem i revisjonskomiteen siden 2013. Fra høsten 2021 har hun også representert NKRF i Revisorforeningens revisjonskomitee.

Utover dette har hun bidratt som foredragsholder og skrevet artikkel i Kommunerevisoren (artikkelpriis i 2015). Linn har også bidratt fra NKRF i dialogen med Helsedirektoratet de siste årene om revisors kontroll av ressurskrevende helse- og omsorgstjenester og registrering av antall registrerte personer med psykisk utviklingshemming.

Tor Ole Holbek har vært daglig leder i Agder Kommunerevisjon IKS (tidl. Kristiansand Revisjonsdistrikt IKS) siden 2008. Han har vært styremedlem siden 2014 og var varamedlem til styret i perioden 2010-2014. Tor Ole har bidratt som foredragsholder og kursholder om arbeidet med misligheter. Han har vært spesielt engasjert i arbeidet med samordning av statlig tilsyn og kommunal egenkontroll – både lokalt på Agder i et pilotprosjekt sammen med KS og Statsforvalteren og som NKRFs representant i et nasjonalt utviklingsprosjekt i regi av FKT, begge finansiert av KDD.

Tor Ole er alltid blid og imøtekommende og bidro med sitt engasjement i forbindelse med NKRFs fagkonferanse- og årsmøtearrangement 2015 i Kristiansand. Utover dette har han også vært engasjert de siste årene som lokal samarbeidspartner i forbindelse med NKRFs arrangementer og stand under Arendalsuka.

Kontroll & revisjon utgis av:

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene
Postboks 1417 Vika,
0115 Oslo
Tlf.: 23 23 97 00

E-post: post@nkrf.no

www.nkrf.no
www.twitter.com/nkrf
www.facebook.com/kommunerevisor1
www.nkrf.no

Bankkontonr.: 1450.12.70424
Org.nr.: 975 450 694 MVA

Ansvarlig redaktør:

Styreleder Per Olav Nilsen

kontroll & revisjon kommer ut seks ganger i året:

2.1., 1.3., 2.5., 3.7., 1.9. og 1.11
Frist for innsending av stoff til NKRF er som hovedregel den 5. i måneden forut for utgivelse.

Abonnementspris:

Kr 525 pr. år

Forsidebilde:

Foto: Bjørn Bråthen

Annonsepriser:

1/1-side bakside kr 6 250
1/1-side andre sider kr 5 700
3/4-side kr 5 050
1/2-side kr 4 400
1/4-side kr 3 250
1/8-side kr 1 950
Prisene er ekskl. mva.
Rabatt vurderes ved flere innrykk.
Andre annonseformat etter forhandlinger.

Opplag: 1600
ISSN 2703-9692

Foto som ikke er merket med rettighetshavere eies av NKRF.

Skann QR-koden og få kontroll & revisjon direkte på smarttelefon eller nettbrett.

Grafisk design og trykk:
Merkur Grafisk AS

Returadresse:
NKRF
Postboks 1417 Vika
0115 Oslo

Ny utgave!

Kontroll og revisjon i kommunal sektor

Hovedinnholdet i denne boka er utfyllende kommentarer til bestemmelsene om egenkontroll i kommune-loven (syvende del) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon, herunder kommunestyrets kontrollansvar (kap. 22), kontrollutvalg (kap. 23) og revisjon (kap. 24). Lovens bestemmelser om kommunedirektørens internkontroll (kap. 25) og eierstyring (kap. 26) blir også kommentert. Videre behandles utvalgte deler av bestemmelsene om statlig tilsyn (kap. 30) med vekt på samordning.

Denne fjerde utgaven er oppdatert i tråd med ny lov og forskrift samt med de tolkningsuttalelsene mv. som har kommet etter at disse trådte i kraft.

Boka er først og fremst skrevet med tanke på dem som arbeider med kontroll og revisjon i kommunal sektor, herunder kontrollutvalgsmedlemmer, men vil også være nyttig for øvrige folkevalgte og ansatte i kommuner, fylkeskommuner og kommunale, fylkeskommunale og interkommunale virksomheter.

Fjerde utgaven av boka er skrevet av rådgiver Renate Borgmo, Fredrikstad kommune (tidl. seniorrådgiver i NKRF) og seniorrådgiverne Bjørn Bråthen og Knut Erik Lie i NKRF.

Innehaverne av boka vil få tilgang til en QR-kode som via en smart-telefon eller et nettbrett, gir tilgang til en egen nettside hvor forfatterne vil publisere vesentlige endringer etter at papirutgaven av boka gikk i trykken (des.-22), og som er av betydning for innholdet i boka.

Pris (inkl. porto/eksp.) kr 490 for medlemmer og studenter og kr 590 for andre.

Bestilling kan gjøres på eget bestillingskjema på NKRFs nettsider. QR-koden fører deg til mer info og bestilling.

– på vakt for
*felleskapets
verdier*

– kontroll og revisjon i kommunene